

Wandelend door Nijmegen ontkom je niet aan graffiti. Veel van de leuzen die op muren gespoten worden, of teksten op stickers die op lantaarnpalen aangebracht zijn, ervaar ik als betekenisloos en vaak als storend. Maar toch, een kleurrijk geschilderd hart op een elektriciteitskast kan me wel bekoren. Ook sommige opschriften zette me aan het denken, en dan bedoel ik niet de letters NEC die zondermeer het vaakst gevels en lantaarnpalen ontsieren. Ik doel dan op boodschappen zoals GO VEGAN of STOP FOSSIELE SUBSIDIES. Deze mededelingen zijn bedoeld als een aanklacht omdat de samenleving niet beantwoordt aan wat de boodschapper ervan verwacht. Ook de mededeling MEER LIEFDE is uiterst actueel nu het oorlogsgeweld is opgelaaid tussen Israël en Gaza. Laten we eerlijk zijn, er is in ons tijdsgewricht voldoende om over te klagen en je zorgen over te maken. Sommigen uiten dat in graffiti, anderen in acties van Extinction Rebellion. Onze paus doet dat in het recent gepubliceerde document 'Laudate Deum' waarin hij de westerse landen kapittelt voor de lakse manier waarop zij met klimaatproblemen omgaan en waarin hij ieder van ons nogmaals op het hart drukt om werk te maken van een duurzame levenswijze met respect voor de kwetsbare schepping.

Misstanden aanklagen gebeurt ook in de Bijbel. De tekst van Jesaja zoals we die gehoord hebben in de eerste lezing eindigt in een niet mis te verstane aanklacht. In deze tekst vernemen we dat de wijngaardenier, waarin we God mogen herkennen, uiteindelijk zijn zorg voor de wijngaard, die alleen maar wilde vruchten voortbrengt, radicaal laat varen. Een verontrustende gedachte. De aanklacht van Jesaja is dat het Joodse volk in zijn tijd vooral wilde vruchten voortbrengt: vruchten van goddeloosheid, egoïsme en onrecht.

In de Evangelielezing wordt overduidelijk teruggesproken op de aanklacht van Jesaja. De evangelietekst van Matteüs brengt ons in Jeruzalem. Het verblijf van Jezus aldaar wordt zijn moeilijkste periode. Hier wordt hij tegengewerkt omdat zijn Blijde Boodschap niet verstaan wordt door Schriftgeleerden, Farizeeën en de oudsten van het volk. Jezus raakt met hen in discussie. In die gespannen sfeer probeert Jezus met een parabel zijn tegenstanders duidelijk te maken waar Hij voor staat. Deze parabel is verre van een mooi verhaal. In de parabel vermoorden de pachters de dienaars en zelfs de zoon van de wijngaardenier, want ze willen zich de wijngaard toe-eigenen. In de parabel staat God voor de wijngaardenier, de pachters voor de religieuze gezagdragers en de mishandelde dienaars voor de profeten die Jezus zijn voorgedaan. Jezus kan vereenzelvigd worden met de zoon die vermoord wordt, de steen die de bouwlieden hebben afgekeurd.

Belangrijk om te benadrukken is het grote verschil in het slot van beide wijngaard-lezingen. In de eerste lezing vernemen we dat de wijngaardenier uiteindelijk zijn zorg voor de wijngaard, die alleen maar wilde vruchten voortbrengt, radicaal laat varen. In de evangelielezing echter horen we niet alleen een veroordeling maar ook een nieuw aanbod; God wil verder werken met nieuwe pachters. In dit aanbod wordt iedereen van goede wil uitgenodigd om te komen werken; niemand wordt uitgesloten op grond van afkomst en status. Wel wordt dan gevraagd goede vruchten voort te brengen. Maar wat betekent dat in Bijbelse zin, 'goede vruchten voortbrengen'?

Goede vruchten voortbrengen is heel duidelijk geen synoniem voor zakelijk succes. De waarde van ons leven wordt in Gods ogen niet bepaald door materieel bezit en rijkdom. De goede vruchten waarop Jezus wijst zijn: liefde, vrede en gerechtigheid. Liefde, vrede en gerechtigheid als bindmiddel tussen mensen, maar ook als voorwaarde voor de heelheid van de schepping. De lezingen van vandaag maken ons duidelijk dat de aarde die ons in bruikleen is gegeven, niet ons bezit is. Goed beheer van Gods wijngaard betekent dat ieder mens telt en recht heeft op een goed en betekenisvol leven. Dat geldt ook voor de toekomstige generaties en dus ook voor een duurzaam beheer van natuur en milieu. Ons leven is betekenisvol als we hieraan bijdragen. De welbekende christelijke werken van barmhartigheid zijn dus blijvend actueel, alsook de encycliek 'Laudate Si' van onze paus.

De oproep uit het Evangelie om goede vruchten voort te brengen, brengt ons bij de vraag: Wat doe ik met de talenten en mogelijkheden die de heer van de wijngaard mij heeft toebedeeld? Wat is mijn plaats en taak bij het tot stand brengen van een rechtvaardige, mooie en duurzame wereld? De essentie van de ware werker in Gods wijngaard is dat hij of zij dienend is en niet heersend. Je bent dienend als je bereid bent met anderen, ook de toekomstige generaties, te delen van wat je kunt, hebt en wie je bent. In principe is dat voor iedereen weggelegd. Iedereen kan vruchten voortbrengen van bescheidenheid, zorgzaamheid, betrokkenheid, vergeving, troost en bemoediging, ook al is dat niet altijd gemakkelijk.

Welbeschouwd zijn de Bijbellezingen van vandaag tijdloos actueel. Deze verhalen vragen om een gewetensonderzoek door kritisch naar het eigen handelen te kijken, en je verantwoordelijk te voelen voor wat je doet en wat je bewust nalaat te doen.

Tot besluit, voor inspiratie hoe we als individu en geloofsgemeenschap goede vruchten kunnen voortbrengen, verwijs ik naar zeven raadgevingen van Franciscus van Assisi, de heilige waarvan we op 4 oktober de naamdag vierden. U kunt ze vinden achter op het misboekje. Neem even de tijd om ze te lezen tijdens het meditatief orgelspel; van harte aanbevolen. Wat mij betreft mogen die raadgevingen op de voorgrond van onze kerk geleverd of gespijkerd worden.

Zeven raadgevingen van Franciscus van Assisi om als mens goede vruchten voort te brengen:

1. Buig in liefde en dankbaarheid voor het mysterie.
2. Zie alle schepselen als jouw broeders en zusters.
3. Wens vriend en vijand de vrede.
4. Eigen je niets en niemand toe.
5. Ben ieders dienaar maar niemands slaaf.
6. Ga belangeloos om met mensen.
7. Leef dit leven in vreugde.